

RUS TILINI O'RGANISH AHAMIYATI VA O'QITISHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH KO'NIKMALARI

Gulistan Musayeva,
Chirchiq davlat pedagogika universiteti

Annotatsiya

Tilning asosiy funksiyalari uning sinfiy hodisa emas, balki ijtimoiy ekanligini ko'rsatadi. Barcha odamlar, ularning sinfiy va ijtimoiy yoki professional guruhlaridan qat'i nazar, muloqot, fikr yuritishlari va fikrlarini bildirishlari lozim.

Kalit so'zlar: rus tili, xalqaro ta'lim markazlari, jahon tillari klubi, xalqaro rus tili va adabiyoti o'qituvchilari assotsiatsiyasi, atama.

Аннотация

Основные функции языка показывают, что язык - явление не классовое, а социальное. Все люди, независимо от их сословной и социальной или профессиональной группы, должны общаться, думать и выражать свое мнение.

Ключевые слова: русский язык, международные образовательные центры, мировой языковой клуб, международная ассоциация преподавателей русского языка и литературы, термин.

Annotation

The basic functions of language show that language is social, not a class phenomenon. All people, regardless of their class and social or professional group, need to communicate, think, and express their opinions.

Keywords: Russian language, international educational centers, world language club, international association of teachers of russian language and literature, term.

Jamiyat odamlarning eng muhim vositasi bo'lgan til-dan foydalanmasdan yashay olmaydi. Biron bir inson faoliyati yo'qki, tilni o'zlarining fikrlari, hissiyotlari va iroda ifodasi sifatida qo'llamasa. Vaqt o'tishi bilan odamlar uning doimiy hamrohi, tilga qiziqib qolishdi va u haqida fan yaratdilar. Ushbu fan hozirgi kunda tilshunoslik yoki lingvistik fan deb ataladi. Kasbi tilni o'qitish yoki tadqiq qilish bilan bog'liq bo'lganlar uchun ushbu fan, shuningdek, tilni professional vosita sifatida ishlatishi lozim bo'lganlar (o'qituvchilar, advokatlar, ma'ruzachilar, jurnalistlar, yozuvchilar va boshqalar) uchun juda muhimdir.

"Rus tili – bu dunyo tili", deydi taniqli tilshunos Vyacheslav Belousov. Uchinchi ming yillikda u madaniy yoki tarixiy ahamiyatini yo'qotmaydi. U nafaqat MDH davlatlarida, balki butun dunyoda ham o'z mavqegini saqlab qoladi".

Rus tilining dunyo tillari sifatida vazifalari Birinchidan, rus tili (ingliz, xitoy, fransuz, ispan va arab tillari bilan bir qatorda) ko'plab xalqaro tashkilotlar - BMT, YUNESKO va boshqalarning rasmiy tili hisoblanadi. Bu shuni anglatadiki, ushbu tashkilotlarning rasmiy hujjatlari, maxsus jurnallari rus tilida nashr etiladi, ularning veb-saytlari yaratilmoqda va radioeshittirishlar olib borilmoqda. Rus tili – bu xalqaro nodavlat tashkilotlarning deyarli uchdan bir qismi, shu jumladan Jahon kasaba uyushmalari federatsiyasi va Yevropa xavfsizligi bo'yicha xalqaro qo'mita gapiradigan tillardan biridir. Shuningdek, u turli mamlakatlar vakillari o'rtasidagi aloqani yengillashtirish uchun yirik xalqaro konferensiyalar va sammitlarda ish tili sifatida ishlatiladi.

Ikkinchidan, rus tili eng yirik xalqaro ta'lim markazlaridan birining tili.

Uchinchidan, rus tili nafaqat rus ilm-fani va madani-

yati boyliklariga, balki boshqa mamlakatlarga ham kirish imkoniyatini ochib beradi, turli xalqlar, xususan yevroosiyo mintaqasida o'zaro vositachilik vazifasini o'taydi. Va nihoyat, dunyoda nashr etilgan ilmiy va badiiy adabiyotlarning aksariyati rus tiliga tarjima qilinadi.

To'rtinchidan, Rossiya xalqaro ta'lim bozorida muhim rol o'ynaydi. Rus tili jahon standartlari darajasida yuqori kasbiy ma'lumot olish imkoniyatini beradi.

Beshinchidan, madaniyat bilan, xususan, uning ortida turgan, umumbashariy ahamiyatga ega bo'lgan adabiyot bilan tanishish istagi hanuzgacha rus tilini o'rganishga bo'lgan qiziqishning muhim sababi hisoblanadi. YUNESKO va Yevropa Kengashining turli madaniyatlari o'rtasidagi muloqotlar bu bizning davrimizning dolzarb vazifasi deb biladi, chunki bunday suhbatlar boshqa odamlarning qadriyatlarini va an'analarni o'zaro tushunishni, asrlar davomida to'plangan tajriba almashishni, dunyoda yashaydigan xalqlarning o'tmishi, buguni va kelajagining dolzarb masalalari bo'yicha fikr almashishni nazarda tutadi [1, 15].

Oltinchidan, talabalarning ma'lum bir guruhini rus tilidagi qiyinchiliklari o'ziga jalb qiladi. Amerikalik talabalarining fikriga ko'ra, rus tilini to'siqlarni yengishni yaxshi ko'radiganlar tanlaydi.

Rus tili dunyodagi ahamiyati nihoyatda katta bo'lgan eng boy badiiy adabiyotning tili. So'nggi o'n yil ichida MDHdan tashqari mamlakatlarda rus tiliga qiziqish biroq pasaygandek. Ammo bugungi kunda borgan sari ko'proq odamlar yana unga murojaat qilishmoqda. Bir tomondan, ular rus madaniyati bilan qiziqishadi, ikkinchidan, bu sof pragmatik qiziqishdir, chunki rus tili ularga rus ishbilarmonlari bilan hamkorlik qilish va uzoq muddatli ishbilar-

monlik aloqalarini o'rnatish imkoniyatini beradi. Avvalo, gap MDH doirasidagi hamkorlik haqida ketmoqda. Sababi rus tili ittifoq davrida xalqaro aloqa tili edi va shu kungacha shunday bo'lib qolmoqda.

Rus tili zamonaviy dunyoni qiziqtirishni davom etmoqda. Rossiya matbuotidagi nashrlarda yozilishicha, so'nggi paytlarda rus tili va adabiyotini o'rganishni boshlagan AQSh, Fransiya, Ispaniya, Shvetsiya, Finlandiya, Avstriya va Koreya fuqarolari soni bir necha bor oshgan.

Rus tili nafaqat Rossiya Federatsiyasining rasmiy tili, balki dunyo tillaridan biri, ya'ni turli davlatlar xalqlari o'rtasida xalqaro aloqa vositasi bo'lib xizmat qiladigan tildir. Dunyoda ma'lum bo'lgan ikki yarim mingdan ziyod tillarning ichida dunyoning eng rivojlangan tillari guruhi deb nomlangan Jahon tillari klubi xalqaro aloqani ta'minlaydi. Tilni dunyo tili sifatida targ'ib qilish ushbu tilda yaratilgan madaniyatning umuminsoniy ahamiyati bilan belgilanadi. Tilning jahon tili maqomi qonuniy ravishda xalqaro tashkilotlar yoki konferensiyalar (BMT, YUNESKO va boshqalar) ning rasmiy yoki ishchi tili sifatida tan olinishi bilan ta'minlanadi. Masalan, rus tili ingliz, arab, ispan, xitoy va fransuz tillari bilan birga BMTning oltita rasmiy tillaridan biri sifatida tan olingan; unda eng muhim xalqaro shartnomalar va bitimlar yozilgan. Rus tili dunyoning aksariyat mamlakatlarida o'rganiladi. Rus tili o'qituvchilari Xalqaro rus tili va adabiyoti o'qituvchilari assotsiatsiyasiga (MAPRYAL) birlashtirilgan.

Hozirda rus tili unda gapiradigan odamlar soni bo'yicha dunyoda hali ham to'rtinchi o'rinda turadi. Ro'yxatning yuqori qismida ingliz tili (taxminan 500 million kishi ingliz tilini birinchi yoki ikkinchi tili sifatida bilishadi, va 1 milliarddan oshig'i ingliz tilini chet tili sifatida bilishadi) va xitoy tili (unda deyarli 1350 milliondan ortiq kishi ona tili sifatida gaplashadi). Uchinchi o'rinda ispan tili (bu tilda 360 million kishi, shu jumladan, 335 millionga yaqin ona tilida so'zlashadiganlar gaplashadi).

Shunday qilib, zamonaviy dunyoda rus tilining ulkan roli uning madaniy qiymati, qudrati va buyukligi bilan belgilanadi.

So'nggi o'n yillikda dunyoda ro'y bergan tezkor ijtimoiy-siyosiy o'zgarishlar jamiyatning ijtimoiy tuzilishidagi tub o'zgarishlarga olib keldi, albatta, bu rus tilining rivojlanishi va faoliyati uchun oqibatlargasiz qolishi mumkin emas edi.

Dunyodagi lingvistik vaziyatning hozirgi holatining o'ziga xos xususiyati shundaki, lingvistik o'zgarishlarning aksariyat qismi jamiyatdagi o'zgarishlar bilan bog'liq [2, 25].

Til odob-axloq me'yorlarini e'tiborsiz qoldirish mumkin deb hisoblaydigan odamlar nisbati tobora ortib bormoqda. Chet elliklarga murojaatlarning soni sezilarli darajada oshdi, ayniqsa yirik shaharlarda lingvistik odob-axloq qoidalarining "an'anaviyligi", uning zamonaviy aloqada foydasizligi to'g'risida fikr shakllantirish tendensiyasi kuzatilmoqda. Til madaniyati va matbuot, radio va televizion xodimlarning umumiy madaniyati keskin pasayib ketdi. Ko'plab lingvistik xatolar va lingvistik madani-

yat me'yorlaridan qo'pol og'ishlar e'firda uchraydi. Tilga nisbatan e'firdagi zamonaviy erkin xatti-harakatlar ovozi ko'payishiga, gapirish tezligiga, artikulyatsion keskinlikning kuchayishiga va tomoshabin bilan suhbatning haddan tashqari emotsionalligiga olib keladi va ko'pincha shafqatsizlik, xavfli nutq epitetlari va metaforalaridan foydalanishga olib keladi. Barcha ijtimoiy va yosh guruhlari da lingvistik madaniyat darajasi pasaygan.

Bosib chiqarilgan nashrlarni, xususan, gazetalarni kompyuterda terish va tarjima sohasida qo'pol xatolarga olib keladi, bu esa aholi orasida bugungi kunda tarjima qoidalari bekor qilingan degan qat'iy fikrni keltirib chiqaradi.

Jamiyat siyosatchilar nutqiga tobora ko'proq e'tibor qaratmoqda, ularning xatolari matbuotda qayd etilib, masxara qilinmoqda. Bu yangi avlod siyosatchilarini o'z nutqi uchun mas'uliyatni ko'proq olishga va o'z ustida ishlashga undaydi.

Fuqarolarning kundalik hayotini intensiv ravishda texnik qayta jihozlashni texnik inqilob deb ta'riflash mumkin va bu, birinchi navbatda, zamonaviy maishiy va ofis jihozlarining asosan xorijiy ishlab chiqarishning kundalik hayotida keng qo'llanilishi bilan bog'liq. Kompyuterlar, videokameralar, yangi avlod televizorlari, fakslar, nusxa ko'chirish moslamalari, maishiy texnika, xorijiy mashinalar – bularning barchasi rus tilida ko'plab yangi atamalar va so'zlarning paydo bo'lishiga olib keldi. Shu bilan birga, chet eldan olib kiriladigan avtomobillarga oid ko'plab ko'rsatmalar, mashinalar boshqaruvidagi yozuvlar chet tilini, asosan ingliz tilini o'rganishga rag'batlantiradi.

Yuqori sifatli zamonaviy aloqa – uyali telefonlar, kompyuter aloqasi va boshqalar yozma aloqaning qisqarishiga olib keladi, telefon aloqasi va texnik vositalar bilan aloqa ulushi ortib bormoqda. Bu aholining, ayniqsa, yoshlarning savodxonligi darajasining pasayishiga olib keladi. Xuddi shu sababga ko'ra, badiiy adabiyot, ayniqsa yuqori darajada badiiy adabiyotdarning o'qish hajmi kamaymoqda.

Ommaviy axborot vositalari (radio, televideniye) bilan aloqa ulushining oshishi zamonaviy odamning quloq orqali ma'lumotni qabul qilish hukmronligiga va yozma matnni tushunish va izohlash qobiliyatining zaiflashishiga olib keladi.

Bu zamonaviy jamiyatda nutq madaniyati me'yorlarini ta'minlash bo'yicha maqsadga muvofiq ish, odamlarni o'z nutq madaniyatiga e'tibor berishga o'rgatish muammosini keltirib chiqaradi.

Ta'limning zamonaviy paradigmasi shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, individualizatsiya va differentsiatsiya kabi tushunchalar ta'lim faoliyati, o'quv motivatsiyasini shakllantirish, talabalarning o'zini rivojlantirish kabi ilmiy va nazariy ko'nikmalariga asoslanadi.

Hozirgi kunda ta'lim protsessini to'g'ri tashkil etishni ta'minlaydigan axborot va ta'lim muhiti masofaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning konseptual g'oyalari Internet tarmog'iga va undagi ma'lumotlardan mohirlik bilan foydalana olgan holda, zamo-

naviy tarzda muvaffaqiyatli amalga oshirilmoqda. Ushbu jarayonning eng muhim yo'nalishlaridan biri o'qituvchilarni o'quv jarayonida texnologiyalardan foydalanishga tayyorlash va ularda axborot-kommunikatsiya kompetensiyasini (AKT kompetensiyasi) shakllantirishdan iborat. Asosan talabalar va o'qituvchilar jamoasi tomonidan bilvosita (masofadan elektron ta'lim) o'zaro aloqada bo'lgan axborot va telekommunikatsiya tarmoqlaridan foydalanilgan holda amalga oshiriladigan ta'lim texnologiyalari masofaviy o'qitish texnologiyalari deb tushuniladi.

Elektron ta'lim deganda talabalar va o'qituvchilar jamoasi xamkorligida ma'lumotlar bazalarida mavjud bo'lgan va amalga oshirishda foydalaniladigan ma'lumotlardan foydalanish o'quv ma'lumot dasturlari va ma'lumotlarni qayta ishlash texnologiyalar, texnik vositalar, shuningdek, axborot va telekommunikatsiya tarmoqlari, ko'rsatilgan ma'lumotlarning aloqa liniyalari orqali uzatilishini ta'minlash, o'zaro ta'sir ta'lim faoliyatini tashkil etish tushuniladi. Masofaviy ta'lim tizimidagi o'qitish asosan uchta: kunduzgi, sirtqi va sirtqi ta'lim sifati shaklida belgilanadi. Ta'lim olishning shakli sifatida ta'limning ikki xil shakli mavjud bo'lib, birinchisi – ta'lim faoliyatini amalga oshiradigan tashkilotlar va ikkinchisi – ta'lim faoliyatini amalga oshiradigan tashqi (oilaviy ta'lim va o'z-o'zini tarbiyalash shaklidagi)si.

O'z-o'zini tarbiyalashning xususiyatlaridan biri, masofaviy o'qitish kurslarini katta foizni o'z ichiga oladigan Internet-resurslaridan faol foydalaniladigan mustaqil ish jarayonidir. Zamonaviy o'quv jarayoni kunduzgi masofaviy va ta'lim texnologiyalaridan va elektron resurslardan foydalanilgan holda onlayn masofaviy yoki kunduzgi ta'lim faoliyatini amalga oshiradigan tashkilotlarda aralash ta'lim shaklida taqdim etiladi [3, 35].

“Onlayn masofaviy o'qitish darslar vositasida talaba yoshlarimiz ko'proq mustaqil ishlashga, ilmiy ijod bilan shug'ullanishlariga, kitoblarni mutolaa qilishlariga imkoniyatga ega bo'ldilar, pedagog-o'qituvchilarimiz esa xorij olimlari ishtirokida tashkil qilinayotgan onlayn videokonferensiyalarda qatnashib, kasbiy mahoratlarini rivojlantirish uchun muntazam ishlashga intilyaptilar.

Hozirgi vaqtda o'qitish va tarbiyalashning yangi texnologiyalariga sifat jihatdan tez o'tish uchun ob'ektiv asos yuzaga keldi, chunki iqtisodiy va ijtimoiy hayotdagi innovatsion jarayonlar o'z-o'zidan ta'limda ham tubdan o'zgartirishlarni taqozo etmoqda. Hech bir o'qituvchi-pedagog ertami-kechmi bu jarayonga qo'shilmasdan chetda qolishi mumkin emas.”

MDH davlatlarining masofaviy o'qitish, ta'lim tizimining tarkibiy qismi va shakli sifatida ko'rib chiqan olimlar va yetakchi mutaxassislar qatorida Pedagogika fanlari doktori professor E.S. Polatning takidlashicha, “... masofaviy o'qitish – bu ta'lim shakli, bunda o'qituvchi va talabalar va talabalarning bir-biri bilan o'zaro ta'siri amalga oshiriladi masofa va ta'lim jarayoniga xos bo'lgan barcha tarkibiy qismlarni (maqsadlar, mazmun, usullari, tashki-

liy shakllari, o'qitish vositalari), aniq tomonidan amalga oshiriladi Internet texnologiyalari yoki boshqa ta'minlovchi vositalar yordamida interaktivlikdir”.

Masofaviy ta'lim kursini uchun maxsus LMS (Learning Management System) LMS – tizim kabi dasturiy ta'minot (qobiqlar) ta'limni boshqarish, Moodle – kurslarni boshqarish tizimi (elektron ta'lim) va boshqalarlardan ishlab chiqish uchun foydalaniladi. Masofaviy kurs – ishtirokchilarining bu interfaol uchun maxsus tizim ta'lim jarayonidagi o'zaro ta'siri. Bu ta'lim manbai (veb-sayt), masofaviy tizim uchun zarur bo'lgan bir qator bo'lim sahifalarini o'z ichiga olgan ma'lum bir kurs doirasida va bir-biri bilan chambarchas bog'liq mashg'ulot bo'lib, masofaviy kursni ta'minlaydigan tizim sifatida ko'rish mumkin.

Bu kurs bir qator elementlardan tashkil topgan didaktik sikl:

- o'quv-uslubiy majmua (O'UM);
- o'quv materiallari joylashtirilgan dasturiy veb-sayti yoki LMS;
- ushbu kurs uchun o'qitish jarayonida ehtiyojga qarab Internet web2.0 xizmatlari to'plami.

UMK an'anaviy ravishda quyidagi bloklarni o'z ichiga oladi: tashkiliy blok: kirish (video, matn), a'zolarining yig'ilish joyi o'quv guruhi (forum, ijtimoiy tarmoq), foydalanish bo'yicha ko'rsatmalar kursda ishlatiladigan dasturiy ta'minot (bu LMS bo'lishi mumkin, xizmatlari web2.0 va kursni o'rganish uchun qo'llanma, kurs dasturi, setiket; Internet tarmog'ida o'zini tutish qoidalari, kirish va chiqish anketalari).

- nazariya;
- ta'lim ma'lumotlari turli shakllarda taqdim tilishi mumkin: grafikali matn, kurs mavzusi bo'yicha video ma'ruzalar, veb-seminarlar, ochiq Internet-resurslarni yozib olish;
- amaliy mashg'ulotlar: seminarlar, topshiriqlar, tezislar, keyslar va referatlar;
- nazorat turlari: testlar, o'zini o'zi boshqarish va o'zaro nazorat uslubida tashkil etilgan bitiruv malakaviy ishlar, portfolio va boshqalar;
- pedagogik muloqotga kirishish jarayoni: masalan o'qituvchi va talabalar o'rtasidagi virtual aloqada konferensiya, forum yoki ZOOM dasturida dars o'tish uchun maxsus joyning mavjudligi.

Masofaviy kursning ushbu o'qitish modeli tavsiflash nuqtai nazaridan o'zgaruvchan bo'lib, tanlov xususiyatlarini inobatga olgan holda, kursning bloklari yoki bo'limlari soni, ularning ketma-ketligi, mazmuni maqsadi, talabalar ehtiyojlari, dasturiy ta'minotiga qarab farq qilishi mumkin.

Masofaviy ta'limning o'qitishning tashkiliy shakllari va vositalari har bir modeli o'ziga xos usullarga ega. Hali ham dolzarbligini yo'qotmagan va aksincha, o'z ahamiyatini yangi rivojlanish nuqtasi sari ildamlab borayotgan masofaviy ta'limning asosiy modellariga quyidagilar kiradi:

- tarmoqdagi kunduzgi va masofaviy o'qitishning integratsiyasi;

- masofaviy o'qitish kursining erkinligi;
- axborot va ta'limni yetkazish muhiti (virtual maktab, bo'lim, kafedra, universitet);
- tarmoq ta'limi, keys texnologiyalari va videokonferensiyalar;

Rus tilini o'qitish mazmunining yetakchi komponenti fanning asoslari emas, balki faoliyat usullari – nutq faoliyatining har xil turlarini o'rgatish: gapirish, tinglash, o'qish va yozish kabi o'ziga xos xususiyatga ega. Muloqot qobiliyatini shakllantirish (kommunikativ kompetensiya) va lingvistik tushunchalar va til tizimi to'g'risida bilimlarni yaratish tilning aloqa vositasi sifatida ishlashi rus tilini o'rgatishning maqsadiga kiradi [4, 15].

“Rus tili” predmeti bilan “Ona tili”ning farqi shundaki, nutq amaliyotining miqdori yuqoriligi (oilada, do'stlar, tanishlar va boshqalar bilan) va rus tilida muloqot qilish qoida shaklida, universitetdagi chegaralangan haftalik soatlardagi amaliy seminarlar doirasi bilan cheklanadi. Rus tilini yanada samarali o'rgatish va o'qitish uchun nutq ko'nikmalarini nutq amaliyoti hajmini oshirish kerak, an'anaviy yuzma-yuz mashg'ulotlarida rivojlantirish kerak.

Internetdan axborot va ta'lim muhiti xizmatlari imkoniyatlaridan foydalangan holda, mustaqil ish, maxsus tanlov va o'quv materialini tizimlashtirish, interaktivlik, zamonaviy pedagogik texnologiyalar rus tilini o'z ona tillari sifatida so'zlashuvchilarni jalb qilish va ular bilan aloqani tashkil qilish masofaviy ta'limning asosiy xususiyatlari hisoblanadi.

Rus tilidagi Internet-resurslardan matnlarni o'qish va video tomosha qilish asosida dolzarb ma'lumotlar, masalan, dunyodagi so'nggi voqealar (sport, madaniy, siyosiy va boshqalar), o'z ona tili hisoblangan rusiyzabon ma'ruzachilarning matnlari (siyosiy arboblarning konferensiyalardagi chiqishlari, seminarlar, taqdimotchilarning e'lonlari), filmlar, videolar, elektron materiallar kutubxonalar va boshqa ma'lumotlardan til zaxiraini boyitishda foydalanib ishlashga imkon beradi. Dolzarb ma'lumotlarni

olish jarayonida o'quvchilarning axborot-kommunikatsiya kompetensiyasini shakllantirib, rus tilini o'rganish uchun individual ta'lim traektoriyasi va motivatsiyasi oshadi hamda ma'lumot, loyiha, ijodiy, tadqiqot faoliyati bilan bog'liq vazifalarning rivojlantirishni talab qiladi.

Masofaviy kurs jarayonida rus tilini yanada samarali o'rganishga hissa qo'shadigan pedagogik texnologiyalar dars mazmuni: munozaralar, rol o'yinlari, loyiha faoliyati va boshqalar uchun o'quv materialini hisobga olish muhimdir.

Zamonaviy axborot dunyosida odamlarning aloqasi yordamida amalga oshiriladigan har xil turdagi raqamli qurilmalar rus tilda nutq amaliyotining zichligini oshirish mumkin bo'lgan (mobil telefonlar, smartfon, ayfon, planshetlar kompyuterlar va boshqalar). hozirgi vaqtda konsepsiya sifatida rivojlanib borayotgan mobil ta'lim tufayli ham muassasalar ixtisoslashtirilgan o'qitish (tanlov kurslari), rasmiy va norasmiy ta'lim integratsiya tufayli kengaymoqda va o'qituvchilar, murabbiylar va boshqalarning kasbiy rivojlanishi ortib bormoqda.

Shunday qilib, ta'kidlash kerakki, tillarni o'qitishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish, rus tilini o'rganishdagi kommunikativ kompetensiyani shakllantirish, talabalarga yo'naltirilgan ta'lim, ta'lim faoliyatini individualizatsiya qilish va differentsiyalash, o'z-o'zini tarbiyalash va talabalarning o'z-o'zini rivojlantirish masofaviy ta'limni rag'batlantiruvchi omil hisoblanadi.

Pedagogika fanining oldida mavjud zamonaviy masofaviy kurslar uchun maxsus ishlab chiqilgan onlayn ta'lim maqsad va model tanlashga bog'liq ta'lim, mavjud o'quv qo'llanmalarini uslubiy ishlab chiqish, yangilarini tadqiq etish, rus tilini o'qitishda istiqbolli bo'lgan texnik vositalar trening tarkibini tanlash, masofaviy kursda rus tili o'rganishning dasturiy ta'minot imkoniyat va kompetensiyalar, o'qituvchilar tarkibi va o'quv jarayonining barcha ishtirokchilarining tarmoqqa tayyorligi va o'zaro ta'siri uyg'unligini takomillashtirish kabi vazifalar turibdi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. “Oliy ta'lim tizimida masofaviy o'qitishning afzalliklari” Muhabbat Hakimova. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti professori, p.f.d. Innovatsion rivojlanish vazirligi huzuridagi “Filologiya, psixologiya va pedagogika” Ilmiy-texnik kengashi raisi. 28 may, 2020. – 441 b.
2. Badalova, B. (2020). Lesson Competition Element in Russian. *EPR International Journal of Multidisciplinary Research*, 6(5), 535-537.
3. Shagiyeva, N. (2020). The role of information technologies to teach Russian language. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 8(7), 155-159 b.
4. Begmatov, B. B. (2020). Suveren O'zbekiston sharoitida rus tilining o'rni va vazifalari. *Fan va jamiyat*, 1(65), 33-37.